

Poziom kształcenia: szkoła podstawowa

Klasa: VII

Czas: 45 minut (1 godzina lekcyjna)

Temat zajęć: Zmiany w społeczeństwie wynikające z rewolucji przemysłowej.

Cele ogólne:

- poznawcze(y):
 - zaznajomienie uczestników z przemianami społecznymi I połowy XIX-go wieku.
 - zapoznanie uczestników z nazwami zawodów w XIX-wiecznym mieście przemysłowym.
- kształcące(y):
 - kształtowanie umiejętności pracy z tekstem źródłowym.
 - kształtowanie umiejętności pracy ze słownikiem języka polskiego.
- wychowawcze(y):
 - wzbudzenie w uczestnikach postawy zainteresowania tematyką historii społecznej

Cele operacyjne:

I. Wiadomości:

A. Zapamiętanie wiadomości. Uczestnik:

- podaje datę udoskonalenia maszyny parowej.
- definiuje pojęcia: rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, fabrykant, robotnik, industrializacja, urbanizacja, kapitał.
- rozpoznaje postać: James Watt

B. Zrozumienie wiadomości. Uczestnik:

- wyjaśnia przyczyny powstawania miast przemysłowych w XIX-tym wieku.

II. Umiejętności:

C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych. Uczestnik:

- przedstawia procesy powstawania nowych grup społecznych w wyniku rewolucji przemysłowej
- rozpoznaje nazwy zawodów fabrykanckich i łączy je z XIX-wiecznym miastem przemysłowym
- wyjaśnia różnice w zarobkach pomiędzy różnymi profesjami.

D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych, nowych. Uczestnik:

- ocenia wpływ rewolucji przemysłowej na życie człowieka

Środki dydaktyczne:

1. Podręcznik (dowolny dopuszczony do użytku szkolnego).
2. Elementy gry planszowej „Łodzermenscha przemysłowy język postępu” - karty przedstawiające XIX-wieczne profesje.
3. Przestrzeń wystaw historycznych Muzeum Miasta Łodzi.

Metody:

1. Opowiadanie
2. Rozmowa nauczająca.
3. Praca pod kierunkiem.

Przebieg zajęć

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

- Powitanie z uczestnikami.
- Sprawdzenie listy obecności.

2. Rekapitulacja wtórna.

- Przypomnienie terminów: manufaktura, system nakładczy.
- Przypomnienie nowożytnych stanów społecznych (szlachta, duchowieństwo, mieszczaństwo, chłopstwo), oraz zapisanie ich na tablicy. Określenie poziomu zamożności poszczególnych stanów.

3. Ogniwu wiążące.

- Zapisanie na tablicy tematu lekcji.
- Podanie celów poznawczych lekcji.

4. Tok zajęć właściwych.

4.1 Początek rewolucji przemysłowej.

- Prowadzący zapisuje na tablicy rok 1763. Uczestnicy mają za zadanie samodzielnie odszukać w podręczniku zaistniałe wówczas przełomowe osiągnięcie oraz jego autora.
- Prowadzący krótko tłumaczy zasadę działania maszyny parowej oraz wskazuje ją, jako doskonałe źródło energii. Następnie pyta uczestników o możliwe jej zastosowania. Kiedy padnie odpowiedź dotycząca wytwarzania towarów, wprowadzony i zapisany zostaje termin: industrializacja.
- Opowiadanie. Prowadzący krótko wyjaśnia wyższość produkcji przemysłowej nad ręczną.

Przy omawianiu przejścia od produkcji ręcznej do produkcji przemysłowej można posłużyć się przykładem rozwoju zakładów Izraela Poznańskiego, wykorzystując przy tym również symbolikę wnętrza pałacu (głównie Sali Jadalnej), w którym obecnie ma swoją siedzibę Muzeum Miasta Łodzi.

4.2 Przemiany społeczne w wyniku rewolucji przemysłowej.

- Rozmowa nauczająca. Prowadzący wskazując zapisane wcześniej na tablicy grupy społeczne jako podpowiedź, zadaje pytanie: *która z grup zainwestuje w fabryki oparte o maszyny parowe?* Wprowadzone zostają pojęcia: fabrykant, kapitał. Następnie nauczyciel zadaje pytanie: *która z grup będzie zainteresowana podjęciem pracy w fabryce?* Wprowadzone zostają pojęcia: robotnicy, urbanizacja.

Przedstawienie postaci samego Izraela Poznańskiego jako jednego z najbogatszych łódzkich fabrykantów. Natomiast warunki życia łódzkich robotników mogą zostać zaprezentowane na wystawie „Na wspólnym podwórku – łódzki tygiel kultur i wyznań”.

4.3 Profesje miasta przemysłowego.

- Burza mózgów. Uczestnicy podają odpowiedzi na pytanie zawody niezbędne do funkcjonowania XIX-wiecznej fabryki. Odpowiedzi zapisywane są na tablicy (uczestnicy najprawdopodobniej będą podawać nazwy współczesnych zawodów).
- Prowadzący zapowiada, że większość z podanych profesji nosiła inne nazwy. Pokazuje uczestnikom karty z profesjami pochodzące z gry planszowej „Lodermenscha przemysłowy język postępu”
- Uczestnicy pracują w parach (lub w grupach trzy-czteroposobowych jeśli znajdzie taka konieczność). Każdy zespół dostaje kilka kart z profesjami oraz egzemplarz słownika języka polskiego. Zadaniem uczestnika jest przy pomocy opisu karty oraz słownika zapisać w zeszycie nazwę profesji oraz skonstruowany samodzielnie krótki opis.
- Jeśli zespół ukończy opisywanie wszystkich kart, które otrzymał, zwraca je prowadzącemu, który wydaje kolejne karty (na przykład wymieniając je z innymi, opracowanymi już przez innych uczestników).

5. Rekapitulacja pierwotna

- Na dwie minuty przed końcem zajęć prowadzący prosi o przerwanie pracy.
- Zadane zostaje pytanie: *kto zarabiał pracując w fabryce więcej – fabrykant czy robotnik?*. Podana odpowiedź powinna zostać przez ucznia uzasadniona. Następnie zostaje zadane pytanie: *czy w fabryce pracowało więcej fabrykantów, czy robotników?*

Podczas zwiedzania wystawy „Na wspólnym podwórku...” uczestnicy będą mieli okazję przyrzeć się zdjęciom pracowników fabryki i przedmiotom związanym z pracą w fabryce, jak zegar ewidencjonujący przyjscia robotników do pracy oraz przedmiotom nawiązującym do zawodów, którym poświęcone zostały poszczególne karty (m.in. pompa studzienna, zabytkowa pokrywa wjazdu kanalizacyjnego z napisem cyrylicą, elementy wyposażenia biura urzędnika carskiego).

6. Kontrola i ocena

- Uczestnicy otrzymują plusy za aktywność stosownie do ilości opracowanych przez siebie zawodów. (Można wprowadzić zasadę iż zespół, który opracuje najwięcej w poprawny sposób otrzyma ocenę bardzo dobrą).

7. Praca domowa

- Zadanie pracy domowej w formie pisemnej.
Obowiązkowa – odpowiedz na pytanie: *dlaczego robotnik zarabiał w fabryce mniej niż fabrykant?*
Dla chętnych – *opisz warunki pracy robotnika w XIX-wiecznej fabryce.*

autor: Daniel Kasprówicz

ŁÓDZERMENSCHA

PRZEMYSŁOWY JĘZYK POSTĘPU

Jeszcze stosunkowo do niedawna większość mieszkańców Łodzi stanowili pracownicy włókienniczych fabryk czy zakładów rzemieślniczych, a słownictwo związane z ich miejscem pracy wypełniało uliczne i domowe rozmowy. Dziś jednak, po przemianach ustrojowych i gospodarczych, niewiele pozostało po przemysłowym charakterze miasta, a postęp technologiczny wyparł tradycyjne zawody, których przedstawicieli jeszcze 100 lat temu można było znaleźć na niemal każdej łódzkiej ulicy.

Zapomniane profesje oraz związany z nimi język łódzkiego postępu zostanie w tym roku przypomniany przez Muzeum Miasta Łodzi podczas projektu edukacyjnego, na który składać się będzie szereg wydarzeń kulturalnych (m.in. warsztaty, gry miejskie, prelekcje i oprowadzania) oraz edukacyjna gra karciana powstająca we współpracy z łódzkimi historykami i językoznawcami.

Organizator:

Finansowanie:

OJCZYSTY - DODAJ
DO ULUBIONYCH

Partnerzy:

STOWARZYSZENIE
TOPOGRAFIE

DEPARTAMENT
GIER

STOWARZYSZENIE
TWÓRCÓW

Patroni medialni:

Fundacja na Rzecz
Wspierania Kultury
Plaster Łódzki

Projekt dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu
„Ojczysty - dodaj do ulubionych”